

HELSINGIN KAUPUNGIN METROLIIKENNESÄÄNTÖ

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan hyväksymä xxxxxkuun xx. päivänä 2013

1 § Metroliikenteessä on sen lisäksi, mitä muussa lainsäädännössä on säädetty, noudatettava tämän metroliikennesäännön määräyksiä.

Metroliikenne

2 § Metrojunaa saa liikennöidä vain muusta liikenteessä erotetulla, metroliikenteelle varatulla suljetulla alueella.

3 § Helsingin kaupungin liikennelaitos – liikelaitoksen (HKL) on pidettävä kunnossa metroliikenteen asemat, radat, vaunut ja turvalaitteet.

4 § Metrojuna saa pysähtyä matkustajien ottamista ja jättämistä varten vain metroasemilla.

5 § Metrojunaa ajaa asianmukaisen ja voimassaolevan luvan omaava metrojunankuljettaja.

HKL-Metroliikenne voi kuitenkin päättää, että metrojunia voidaan liikennöidä ilman junahenkilöstöä, kun niiden kulkua ohjaa ja valvoo raideliikenteen turvalaitteiden varmuusperiaatteet täyttävä laitteisto ja liikennettä valvomossa valvoo asianmukaisen luvan omaava henkilö.

HKL-Metroliikenteen on pidettävä luetteloita, joista ilmenee, kuka milloinkin on toiminut kuljettajana missäkin metrojunassa ja ketkä ovat ohjanneet ja valvoneet liikennettä metrovalvomoissa. Luetteloita on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan ja niistä on vaa-dittaessa annettava tietoja poliisille.

Metrojunankuljettajan ja metroliikenteen liikenteenohjaajan pätevyys

6 § Metrojunaa saa 10 §:ssä mainituin poikkeuksin kuljettaa ja junien liikennettä ohjata ja valvoa vain henkilö, jolla on HKL-Metroliikenteen antama tätä koskeva lupa (ajolupa tai liikenteenohjauslupa).

7 § Metrojunan kuljettamisopetuksen sekä metroliikenteen ohjaus- ja valvontaopetuksen järjestää ja asianmukaisen tutkinnon toimittaa HKL-Metroliikenne.

HKL:n toimitusjohtaja määrää koulutuksen vastuuhenkilön ja tutkinnon hyväksyjän. Operatiivinen metrojunan kuljettamisopetus on eriytettävä ajoluvan myöntämisestä.

8 § Metrojunan kuljettamiseen vaadittavan ajoluvan ja metroliikenteen ohjaukseen ja valvomiseen vaadittavan liikenteenohjausluvan edellytyksinä on, että:

- 1) henkilö on täyttänyt 21 vuotta;
- 2) henkilöllä on vähintään B-luokan ajokortti;
- 3) hänen näkönsä tarkkuus korjaavia linssejä käyttäen tai ilman niitä on toisella silmällä vähintään 0,8 ja toisella 0,5, ja, jos vaadittu näöntarkkuus saavutetaan vain korjaavia linssejä käyttäen, että kummankin silmän korjaamaton näöntarkkuus on vähintään 0,05;
- 4) molempien silmien yhteinen näkökenttä ja väriaisti ovat normaalit;
- 5) hän kuulolaitteella tai ilman sitä ainakin toisella korvalla kuulee tavallisen puheäänien neljän metrin etäisyydeltä;
- 6) hänellä ei ole sellaista direktiivin 91/439/ETY liitteessä III mainittua vikaa, sairautta tai vammaa, joka olennaisesti heikentää hänen kykyään toimia metrojunankuljettajana; sekä
- 7) hän hallitsee riittävällä varmuudella metrojunan kuljettamisen ja toimintatavan sekä on perillä metrojunan rakenteesta, huollosta ja tämän metroliikennesäännön määräyksistä;

ja liikenteenohjausluvan osalta lisäksi, että

- 8) hän hallitsee hyvin liikenteen ohjaukseen ja valvontaan liittyvät toimintasäännöt ja laitteistojärjestelmät.

HKL-Metroliikenteen metroliikennejohtaja voi myöntää poikkeuksia tämän pykälän määräyksistä, mikäli siihen on erittäin painavia syitä, eikä poikkeamisesta aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle.

9 § Ajolupa metrojunan kuljettamiseen annetaan enintään kymmeneksi vuodeksi. Ajolupa uudistetaan, jos ajoluvan haltija edelleen täyttää ajoluvan saamisen edellytykset. Ajoluvan uudistamisen edellytyksenä on, että henkilön metrojunan ajokokemuksesta ei ole kulunut yli 5 vuotta.

Ajoluvan haltijan on esitettävä HKL-Metroliikenteelle lääkärintodistus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun viisi vuotta on kulunut ajoluvan myöntämisestä tai edellisestä lääkärintarkastuksesta.

Jos ajolupa on voimassa, mutta ajoluvan haltija ei ole kuljettanut metrojunaa säännöllisesti, voi HKL-Metroliikenne edellyttää ajoluvan haltijaa käytännössä osoittamaan ajotaitonsa ajonäytteellä.

HKL-Metroliikenne voi peruuttaa ajoluvan ja liikenteenohjausluvan, mikäli katsotaan, että henkilö ei enää täytä luvan saamiselle asetettuja edellytyksiä. Työsuhteen päättyessä, tai kun tarve ajoluvan käyttämiselle on päätynyt, kuljettajan tulee palauttaa ajolupa HKL-Metroliikenteelle.

- 10 § Kuljettajaoppilas saa harjoitella metrojunan kuljettamista opettajan ollessa hänen vieressään. Opettaja katsotaan tällöin kuljettajaksi. Opetuksen aikana tulee metrojunan olla merkitty niin, että selkeästi ilmenee metrojunan olevan opetuskäytössä.
- Kuljettajan tutkintoon liittyvän ajokokeen aikana tutkittava katsotaan kuljettajaksi.

Metrojunan rakenne ja varusteet

- 11 § Metrojunan on oltava rakenteeltaan, kunnoltaan, varusteiltaan ja turvalaitteiltaan sellainen, että sillä voidaan turvallisesti liikennöidä ja että se muutoinkin soveltuu metroliikenteeseen.
- 12 § Metrojunan kaikissa vaunuissa pitää olla luotettavasti toimivat ja tehokkaat käyttö- ja seisontajarrut sekä toimiva vetojärjestelmä. Matkustamon valojen, hätäpuhelimien ja muiden turvallisuuteen vaikuttavien varusteiden on aina oltava kunnossa. Ovien lukituksen ja muiden turvalaitteiden on toimittava matkustajien turvallisuuden vuoksi. Metrojunassa pitää olla edessä ajovalot ja takana punaiset takavalot. Tarkemmat määräykset metrojunan turvallisuusvaatimuksista ja niiden valvonnasta annetaan MTO:ssa.
- Metrovaunujen turvallisuutta tulee valvoa käyttö- ja huolto-ohjeiden ja MTO:n mukaisilla päivittäistarkastuksilla. Metroliikenteen henkilökunnan tulee lisäksi ilmoittaa havaitsemistaan turvallisuuspuutteista, jotta juna voidaan poistaa liikenteestä. Metrovaunu otetaan uudelleen liikennekäyttöön, kun puute on korjattu.
- 13 § Ennen kuin uusi metrojunatyypin otetaan liikenteeseen, valmistajan tai maahantuojan on tyyppikatsastettava se ja esitettävä HKL:lle asiakirjat hyväksytystä katsastuksesta. Toimitusjohtaja hyväksyy junatyypin käytön matkustajaliikenteessä.

Ennen matkustajaliikenteeseen hyväksymistä metrovaunu on hyväksyttävä ensikatsastuksessa. Määräaikaikatsastus toimitetaan vuosittain, kuitenkin aikaisintaan 8 kuukautta edellisestä katsastuksesta.

HKL:n hallinto- ja talousyksikön turvallisuuspäällikkö hyväksyy ensi- ja määräaikaikatsastuksen toimittamisen perusteena olevat vaatimukset. Katsastuksessa on todettava, että metrovaunu täyttää sen rakenteesta, turvallisuudesta ja varustuksesta annetut määräykset siten, kuin MTO:ssa tarkemmin määrätään. Ellei metrovaunu ole säädetyssä kunnossa, sitä ei saa käyttää liikenteessä ennen kuin vika on korjattu ja metrovaunu hyväksytty määräaikaikatsastuksessa.

HKL:n toimitusjohtaja määrää katsastuksen toimittajan ja hyväksyjän. Operatiivinen korjaus- ja huoltotoiminta on eriytettävä katsastuksen toimittamisesta.

Katsastuksista on pidettävä pöytäkirjaa, joka on säilytettävä metrovaunun käyttöiän ja vaadittaessa näytettävä asianomaisille viranomaisille.

Metroliiikenteen turvallisuusvastuut

14 §

HKL vastaa turvallisen, liikennevälityskyvyltään tehokkaan ja luotettavan metron ylläpidosta, kehittämisestä ja kunnossapidosta. HKL vastaa:

- 1) metrojärjestelmän turvallisesta käytöstä, käyttöön liittyvästä riskien hallinnasta ja seurannasta, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden seurannasta, sekä tarpeen mukaisista riskienhallintatoimenpiteistä;
- 2) metroturvallisuuden organisoimisesta, turvallisuusjohtamisesta, sisäisestä valvonnasta ja turvallisuusasioissa tehtyjen päätösten täytäntöönpanosta;
- 3) metroasemien, metrorataverkon, metrovarikon, liikenneopasteiden ja muiden teknisten laitteiden turvallisuustasosta ja asianmukaisesta kunnossapidosta;
- 4) metrojunien, muun liikkuvan kaluston ja muiden niihin liittyvien teknisten laitteiden turvallisuustasosta, katsastuksesta ja asianmukaisesta kunnossapidosta;
- 5) metroliiikenteen infran ja liikkuvan kaluston yhteentoimivuuden varmistamisesta;
- 6) metrojunankuljettajien, liikenteenohjaushenkilökunnan, junavalvojien, avustavien junavalvojien ja muun metron liikenneturvallisuustehtävissä toimivan henkilöstön kouluttamisesta ja pätevydestä;
- 7) metroliiikenteen toteuttamisessa käytettyjen alihankkijoiden ja niiden henkilöstön kelpoisuudesta ja pätevydestä; sekä
- 8) työturvallisuusjohtamisesta metroliiikenteessä sekä kiinteistöjen ja kaluston kunnossapidossa.

15 § HKL:n toimitusjohtaja ja muu liikkeenjohto vastaa metron turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ylläpitämällä ja kehittämällä Metroliikenteen toimintaohjetta (MTO) sekä seuraamalla sen noudattamista.

16 § MTO on HKL:n sisäinen turvallisuusasiakirjakokoelma, jolla luodaan turvallisuusjohtamisen organisaatio sekä täsmennetään oman ja alihankkijoilta hankitun henkilöstön tehtäviä ja toimivaltuuksia metroturvallisuusasioissa. Toimintaohjetta käytetään oman ja alihankkijoilta hankitun työvoiman työhön perehdyttämisessä, turvallisuuskoulutuksessa ja työtehtävien asianmukaisen suorittamisen ohjaamisessa ja valvonnassa.

Toimintaohjeeseen kuuluvat seuraavat osat:

- 1) MTO I: Johdanto;
- 2) MTO II: Yleinen osa: Koskee liikennehenkilökuntaan kuuluvia ja sisältää yleisiä määräyksiä metroturvallisuudesta, työturvallisuudesta, työtehtävien hoidosta, työnjohdosta ja valvonnasta sekä työnantajan työturvallisuusvastuusta;
- 3) MTO III: Metrojunan kuljettaminen: Koskee metrojunankuljettajia ja muita metron liikenneturvallisuustehtävissä toimivia henkilöitä ja on laadittu metrojunankuljettajan koulutusta varten;
- 4) MTO IV: Järjestyksenpito ja turvallisuus: Koskee järjestyksenvalvoja, vartijoita, junavalvoja, avustavia junavalvoja ja muuta metroasemien ylläpitohenkilökuntaa riippumatta siitä, ovatko he HKL:n henkilökuntaa vai alihankkijan työntekijöitä. Sisältää määräykset järjestyksenpidosta sekä henkilöstön tehtävistä ja toiminnasta metron vaaratilanteissa. Sisältää myös määräykset siitä, miten HKL:n alihankkijat avustavat HSL:n matkalippujen tarkastajia;
- 5) MTO V: Metroliikenteen ohjaus ja valvonta: Koskee liikenteenohjaajia, liikennetyönjohtajia ja muita henkilöitä, jotka ovat valvomossa metron liikenneturvallisuustehtävissä;
- 6) MTO VI: Metroradan opasteet: Määrittelee metrossa käytettävät ja noudatettavat ohjeet, opasteet ja opastinlaitteet;
- 7) MTO VII: Metroradan turvallisuus: Antaa toimintaohjeet metroradalla liikkumisesta huolto- ja kunnossapitotöiden yhteydessä;
- 8) MTO VIII: Sähköturvallisuus: Antaa ohjeet metroradan sähköturvallisuudesta; sekä
- 9) MTO IX: Vaunukaluston huoltotyöt: Koskee metrojunien huolto- ja kunnossapitotöitä metrovarikolla.

17 §

HKL:n metroliiikenteessä työskentelevän henkilöstön turvallisuusvastuut muodostuvat kunkin työntekijän tehtävien ja toimivaltuuksiensa mukaan. Yleiset turvallisuustehtävät koskevat liikennöinnin turvallisuutta, työturvallisuutta sekä radalla ja rata-alueella työskenteilyn ja liikkumisen turvallisuutta. Osalla HKL:n henkilöstöä voi olla lisäksi erityisiä turvallisuus-, suojele- ja varautumistehtäviä.

Jokaisen HKL:n henkilöstöön kuuluvan velvollisuutena on säännösten ja määräysten, työn tehtäväkuvauksen ja työnjohdon määräysten mukaisesti huolehtia työn vaikutuspiirissä olevien matkustajien, työntekijöiden ja muiden henkilöiden turvallisuudesta.

Jokaisen, joka tietää toisen ihmisen olevan hengenvaarassa tai vakavassa terveyden vaarassa, on annettava tai hankittava tälle sellaista apua, jota hänen mahdollisuutensa ja tilanne huomioon ottaen kohtuudella voidaan häneltä edellyttää.

Tarkemmat ohjeet metroturvallisuudesta, työturvallisuudesta, järjestyksenpidosta ja turvallisuudesta, metron vaaratilanteista sekä metroasemien, metroradan, metrojunien ja muun kaluston turvallisuudesta annetaan MTO:lla.

18 §

Metrojunankuljettaja, liikenteenohjaaja, junavalvoja, avustava junavalvoja ja muu metron liikenneturvallisuustehtävässä toimiva henkilö vastaa omalta osaltaan metroliiikennöinnin turvallisuudesta ja hänen on vaarallisen tilanteen havaitessaan ryhdyttävä torjumaan vaaraa kaikin käytettävissään olevin keinoin.

Liikenneturvallisuustehtävässä toimivan henkilön on ilmoitettava liikenteenohjaukselle havaitsemansa puutteet tai virheet metroasemalla, metroradassa, metrojunassa ja muussa kalustossa sekä muussa metroliiikennöinnin turvallisuuteen vaikuttavassa tekijässä.

Tarkemmat ohjeet metrojunan kuljettamisesta sekä metroliiikenteen ohjauksesta ja valvonnasta annetaan MTO:ssa.

Metroliiikennematkustajat

19 §

Matkustajan on noudatettava metroliiikenteessä järjestyslain (612/2002), rikoslain (39/1889), järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä annetun lain (472/1977), joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain (469/1979), alkoholilain (1143/1994), tupakkalain (693/1976), jätelain (612/2003), rahankeräyslain (255/2006), kokoontumislain (539/1999), ampuma-aselain (1/1998), vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) ja muun lainsäädännön määräyksiä soveltuvin osin.

Jäljempänä tarkoitetut ohjeet ja määräykset koskevat matkustajien käyttäytymistä metroliiikenteessä, eli metroasemilla ja metrojunissa.

- 20 § Matkustamiseen metrolienteessä sovelletaan niitä yleisiä joukkoliikenteen sopimusehtoja, jotka Helsingin seudun liikenne – kuntayhtymä (HSL) vahvistaa. HSL hyväksyy taksa- ja lippujärjestelmän ja lippujen hinnat sekä vastaa matkalippujen tarkastuksesta metrolienteessä.
- 21 § Metroliikenteessä sovelletaan lisäksi Helsingin metron kuljetusehtoja, jotka vahvistetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Ne vahvistaa HKL:n toimitusjohtaja.
- Helsingin metron kuljetusehtojen tarkoitus on varmistaa omalta osaltaan turvallisuus, sujuvuus, järjestys ja ympäristön siisteys metrolienteessä.
- HKL huolehtii siitä, että matkustajia informoidaan riittäväällä ja näkyvällä tavalla kuljetusehdoista metroasemilla ja metrojunissa. HSL voi ottaa kuljetusehdot osaksi yleistä matkustajainformaatiota.
- 22 § Alkoholia tai muuta päihdyttävää ainetta ei saa nauttia ja tupakointi on kielletty metrolienteessä.
- 23 § Ympäristön siisteys metrolienteessä on kaikkien yhteisellä vastuulla. Roskaaminen, omaisuuden töhriminen, virtsaaminen, ulostaminen ja muun vahingon aiheuttaminen metroasemalla tai metrojunassa on kielletty. Spraymaalia ja muita töhrimiseen hyvin soveltuvia aineita ei saa pitää hallussa.
- 24 § Metroradalle ja muulle kielletylle alueelle meneminen on ehdottomasti kielletty. Radalle ei saa heittää esineitä eikä sellaisiin laitteisiin saa koskea, jotka on tarkoitettu metrohenkilöstön hoidettaviksi.
- Asemalaiturin reunaan on merkitty turva-alue, jolla ei saa oleskella. Junaan ei saa yrittää mennä sisään eikä ulos, sen jälkeen kun oven sulkeutumisesta on varoitettu äänimerkillä.
- Hätäpysäytyskahvaa ja junan hätäjarrua saa käyttää vain vaaratilanteessa.
- Matkustajan on noudatettava sellaisia metrojunankuljettajan antamia määräyksiä, jotka ovat tarpeen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi.
- 25 § Yleisen järjestyksen häiritseminen, turvallisuuden vaarantaminen tai toisten matkustajien henkilökohtaiseen koskemattomuuteen puuttuminen on kielletty.

Myös uhkaava käyttäytyminen toistuvilla uhkaavilla eleillä, hyökkäävillä liikkeillä, suullisilla uhkailuilla ja muulla vastaavalla tavalla on kielletty.

Toisen vakavaan vahingoittamiseen soveltuvia esineitä tai aineita ei saa pitää hallussa.

26 §

Lemmikkieläimet tulee kuljettaa kytkettynä.

Pyöräily, rullaluistelu ja rullalautailu on kielletty.

Matkustajan tulee kuljettaessaan matkatavaroita tai lemmikkieläimiä noudattaa Helsingin metron kuljetusohjeita.

Metrolienteessä ei saa myydä tai markkinoida tavaroita tai palveluita, järjestää rahankeräyksiä, taiteellisia esityksiä, mielenosoituksia, muita yleisiä kokouksia tai muita yleisötilaisuuksia.

HKL voi erillisestä hakemuksesta myöntää tästä pääsäännöstä poikkeusluvan, jonka ehtoja on noudatettava.

27 §

Metrolienteessä ei saa kuljettaa vaarallisia aineita eikä aseita, ellei niihin ole laissa tarkoitettua asianmukaista lupaa.

Voimaantulo

28 §

Tämä metrolientesääntö tulee voimaan x.x.2013.
